

Налази Недијеџом.

Цијена:
За ПРВУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 е., на чети
р год. 1 е., на четврт годину 1 е.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
годину 10 франка, на чет-
врт годину 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Лист за политику и књижевност.

Прегледна табела се у
књижевним списанима не по-
средно одштавају. Глас
Црногораца на Цетињу, а
који се и картом упу-
тљивих на путу у Београд.
Донесла ишау се уредни-
штво. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже промене мање.

ЦЕТИЊЕ, 13. Фебруара.

Дави дужају, пролеће се припи-
че, буди се свет ледом и снјегом у-
спавани живот ариједе на ново зеле-
нло и цијетање.

Природно је да се у таквом при-
лицима и наше мисли и наше жеље
облаже у пролеће одјело.

Пита сваки сам себе: шта ће се
и како ће се? Толико сунце зове нас
на поле. Ваља оставити појату, и по-
гледати по плани и гори, по пољу и
ливади, по банити и винограду.

Вријеме је прилијело, да се озби-
лно мисли о плугу и мотини, да се ми-
сли на пољско-привредне радове који
нас чекају овога пролећа и лета.

Ако премо, то је Црногору од
преше да мисли на то. Много се по-
дашгубило до сад кривави зашто пр-
ногорским, и што се вијековима про-
пустило учинити, то морају урадити
или бар колико толико накрмити два
три парастаја, ако хоћемо да не пр-
веномо међу образованим народима
који су нас у своје коло примили.

Прије свега нама самјема од
преше је устројени мирни рад. То
није већ друго него питање наше е-
кзистенције, нашега опстанка. Дугого-
дишње ривовање потресло је из теме-
ла слабе економне основе нашега на-
рода, а где су ове уздрмане, ту је
свеопшта слабост — обична појава.
Много је пшеме мало, многа жита и-
скопана, много огњиште угашено, мно-
га пшва у коров обради, а виногради
запарљени. Није чуто, ато је у сријед
тога и цијело друштво наше, нарочито
сад при умноженим потребама својим,
осјетило као пску слабост, јер ни по-
знати не може добро бити када поје-
динци дијелови страдају.

Ту слабост ваља изјечити, а је-
дини јој је лијек — уз благослов бо-
жи — рад неуморни!

Народ наш разумије то врло до-
бро, и од ове двије године, како је пу-
шка објавила о чукају, он је приуно
на све стране, да радом заједичи ра-
не своје и да свој економни темс до-
бро узиде.

Ево је тек друга година правог
мира, а већ видимо свукуд по нашој
драгој отаџбини да се улаже више по-
нада и количина и квалитета рада у на-
шу земљу. Бангословне пошљедине од
тога не изостају никако: не само да се
запуштене пшве на ново прерују мо-
тиком и радом нарају, него се још
свуд, где год може бити, од голога
крна отима по који коматил земље
који се може употребити за обрађива-
ње. Више се данас по игда и сједе а
сади по Црној Гори; а мало по мало
показују се добри плодови тога рада
и на дружијем творенима, који су
несумњиви знакови, да се снага еко-
номна и у нас мало по мало диже.

Кад то кажемо, не записмо се
ни најмање оптимизмом, пити нам је
у чамети да помислимо о је све учи-
њено и већ више нема шта да се по-
жеди Црној Гори.

На против: тек су први почетци
учињени и прве тежкоће савладане, а
још много, врло много има да се ра-
ди, без престанка, док се тек постиг-
не први степен онијех жеља које сва-
ки патриота у срцу свом носи.

Шта је подруге године мира за
колике потребе наше? Ко би могао за
такво кратко вријеме испунити толике
привредне наше, накнадити толике гу-
битке, покринити толике руне које је
из најлем тијелу оставио историјски у-
дес наш?

Хоће се за то не једна, него де-

сетине година аутога и неуморног ра-
да и уз то благослова божијег.

Но и ако смо тек прве почетке
савладали, ипак је утјешно да нас што
и влада и народ као јединем очима
увиђају, да им ваља сву снагу своју
успоредити око тих задатака који
се непосредно тичу наше будућности.

Ми се радујемо, што се влада на-
ша мање занима високом политиком,
од које је и тако слаба корист за на-
роде, а много више важну обра-
да реализијем и непосредним интересима
наше земље. Влада је наша и даљине
године настојавала, да се народу на-
шем пољодејском прибаве све могуће
олакшине и угодности за обрађивање
земље, па је и само ејеме од развоја
кориснога биља куповала и народу ра-
споклањала, све са благородном и па-
триотском намјером, да што јаче по-
стапне и потпомогне народ у обра-
дању земље.

Влада ће то без сумње и ове го-
дине чинити. А народ од своје стра-
не, спремо увиђајући свој сопствени ин-
терес, узидиће ове године још у ви-
шој мјери снагу своју у корисне по-
љске радове, којих ће плодове увиђати
он сам и цијела држава наша.

Нека нам још и природне при-
лике буду угодне, па ћемо се и ове
године за један јуначки крок помаћи у
напријед на оној стази свеколиког на-
претка којом смо пошли.

Опет су почели листови аустро-
угарски дјелати грају против Црне Горе
и Србије, као да су оне тобож нај-
више томе криве, што устанак у Кри-
вошијама, Херцеговини и Босни не ће
да легне, те у глеху и лутини својој,
а изи вруће собе својих редакција,
истрчавају пред Црну Гору и Србију
са свакојакијем пријетњама, које бар
овдје код нас изазивају само сажали-
телан смијех.

Тако, међу осталијем, пештански
„Лолд“, лист од колена Јаковљева, ко-
ји је од старине познат као дјелца без
пјете и вада ратоборан, препоручује
влади аустро-угарској, да узаман пе-
трлати оно осам милиона хиљина и то-
лике синове аустро-угарске шаљући их
залуду под пох устапа кривошијско-
херцеговачко-босанских, него нека
само заповједи неколиким региментама
да изманирају пред цетињску биљарду
и на биоградске терасе, па ће на п-
сти час свему бити крај и устанак ће
погинути као лански снјег.

Котико је с једне стране пштво
и гауно те препоручивање и колико је
с друге стране неоправдано свако о-
кривљивање Црне Горе и Србије због
устанка у поменутијем крајевима, то
ће лако моћи осјетити сваки, коме су
ствари и околности овамошње колико
толико познате.

На жалост, аустро-угарски лис-
тови као да су пшцилом накарани, те
или не виде или не хоће да виде пра-
ву и чисту истину. Они су пшви пр-
ви сусједи и вону се добри сусједи,
они се служе и наочарима и етаклом
од биљур и електричном свјетлошћу,
па онет тако мало виде, или боље ре-
ћи: што је истина, то не виде; а што
виде, то је лаж!

Пратећи тако са сажалењем жу-
налистику немачко-мађарску чисто на-
би мило, кад у тој казаној пошери
наћемо на неке који се одвојше —
garí pants in durgite vasto — или,
као што би се по српски казало: би-
јеле пране!

У „Грибни“, листу на који се

каже да служи аустријском министру
унутрашњих дјела грофу Тадеу, про-
читасмо под насловом: „Сусједство у-
стана“ један чланак, који је заиста
бијела прана у журналистички аустро-
угарској, јер се одликује и тријезним
и сажетим и правилим разлагањем
предмета, о којем овдје гово-
мо, тако да заслужује да га овдје у пшци
сложити.

Ево тога чланка.

Што се више шири данас уста-
нак у Херцеговини и Кривошијама,
то је у толико већа пшља, којом се
одвиже и из Пеште посматра ситуаци-
ја у најближем сусједству тих кра-
јева, у Србији и Црној Гори. Сви о-
ни, који су још с почетка лудо ми-
слили као да Аустрија с окупирањем
Босне и Херцеговине ништа друго не
смијера него да сатјера кини у јужно
Словенство, данас опет надију у дру-
гу погрешку и хоће сву биједу са рђа-
ве управе тих провинција да сваке
на спознатија ушпа. Ту су руски и
српски агитатори и путујући апостол
словенских комитета, ту црногорско
оружје и муниција, ту пансловенске
брошуре и прокламације, једном рије-
чи: цијели арсенал тајне словенске
пропаганде, што га је ошјекнуа и пе-
штанска пшампа толико пута пшча-
ла, морао је и сад помоћи, да учини бар
колико толико развојјетним како је мо-
гло устанак остати и тако необиљно
напо раширити се.

Људи, који такве историје са сж-
ејем на тенани пшну, заборављају при-
том, како суједнобу спрозамитва они
с таквијем олгужбама издају пшвијем
властима у окупираним крајевима. Нај-
обичнији грађани, пада те ужасне
ствари прочита, мора се и пехотине
запитати: е да ли је то оружје, ти
сидни новци и ти страни савјетници,
— је ли то све једне ноћи с неба па-
ло у Херцеговину, а да то нико није
ошазно? Негдје мора да је ова исто-
рија имала свој зачетак, па како нико
нема куражи да с истином на сриједу
изађе или се ваља свак лијећи да пра-
вијем узроцима у траг узиди, то се
свак задовољава са старом басном, те
с огорчењем кришка претом на грави-
не Србије и Црне Горе као на право
вредо цијеле ове несреће која је спа-
шила Аустрију.

Дакле та вредо ваља загупити —
тако вичу неки мудри савјетодавци у
овијем невољана пшвијем које је пи-
јели свијет давно предвидио. Нарочи-
то жестоко сабљом тресе и зиркти пе-
штански „Лолд“, па и из ступаца је-
двога ошјекнуа листа снажно се пу-
ха у ратну трубу против Србије и Цр-
не Горе. Једном је Кица Мизан у о-
наности да онет паде у канце Ри-
стићеве, другима се опет чини да Кица
Никола већ више није онако лејзави
и искрен као што је прије био; сви
су пак тако мишљења, да ће се уста-
нак само онда моћи савладати, када се
савлада Биоград и Цетиње. Да би та-
ко подузеше ласно могло довести до
ошјекнуа заплета, да би дакле и
сада безразложна демонстрација само
могла потврдити даваним положај и
неопудити Аустрију на незахтејне жр-
те, на то господа у својој жестици и
не мисле, јер шта је нама стало до то-
га да се најприје промисли: е да ли
у Србији и Црној Гори даље икакво
пошва, да се такав корак против
них предузме?

До сад су — а у томе се сви
пошва — одвојили наше мо-
ћи и к тијем државама близи са сви-
м пошва; у Биограду труд се ва-

да већ од неколико мјесеча да буде
још аустријскија него само наше та-
мошње заступство, па и у Црној Го-
ри, ма колико да је она узмиренена у-
станом у Кривошијама, пш тамошњи
заступник куповине барон Темс још
до сада није имао ни најмањег пош-
ва да се тужи на државу црногорску
и да се исто важи и за Русју, крај
светог тога што се провесе којелакве ба-
све о некијем генералитетскијем ош-
пшима рускијем који тобож у Котору
држе ратна савјетовања с војима у-
станичкијем, а ако се у опште има
разлог сумњати се у какву страну си-
ла, то би само Турска могла бити та
сила: јер само она на то смијера, да
онет задобије Босну и Херцеговину.

Али Турска је изван сваког по-
дошјекнуа узмиренена. Нашијем лис-
товима тако су Турци за срце прира-
сли, да би они сву будућност Босне
и Херцеговине оставили благом расу-
ђењу пшховијех бегова, само кад би
се на тај начин могло сатрти цијело
православје Словенство на Балкану,
што је и данас још жива жеља бе-
ко-пештанских Турака.

Од таквога скретања положаја и
таквога савјета, долазили они с које
му драго стране, ми се не можемо
довољно и за рана напомињати. Та-
ко државље и хајкање само може
пошати наш положај, јер ваља се
сјетити, да штампана у тијем словенски-
јем земљама које се тако ошјекнују
не може остати равнодушна, него ће
и ова од своје стране и својим начи-
ном ошјекнуати, а тада је готова ла-
ваља која би данас требало да сирсча-
вају сви патриотски кругови.

На срећу састарило је, да се
жеље пшвијех савјетодаваца не испуне.
Управа наше спознатије политике по-
чиња данас у мишним и трсвеним ру-
кама, па и ако су у Пешти склоње-
ни да границе међународних обвеза
нашијех сусједна мало јаче прошире,
то се у толико више овдје у Бечу
пази на праву мјеру. Што се пошве
делује одмећу у устанке, за то се
не може кривити ни влада на Цетињу
ни она у Биограду, и онијема, који
би хтјели из таквијех случајева пра-
вити сави bellí (повод рату), ми бисмо
само савјетовали да се сјете како је
било за вријеме пошвега устанка,
када сујкрај свет кордона читаве ру-
је устанка прелазиле из Галиције у
Русју да се бију, на због тога није-
су у Петрограду свазивали никакву
кривину на Аустрију.

Мораће се дакле и код нас мало
по мало приликавати да суде о поло-
жају мирно и гравијно и да се с о-
кривљивањем сусједства бар дотле уз-
држе, докле нам по прописаном ре-
центу не поше за руком, да коју чету
устаначку заробимо. Докле пак ни из
далека не познајемо ни разијер у-
станка ни снагу устаначку, могло би
се у иностранству с пунијем правом
сматрати као знак слабости, када је-
дан дво наше штампне не би хтио ни-
како да престане делати дојаконични
начином хајку против Црне Горе и
Србије. Таква пошупак био би недо-
стојан једне велике силе, јер данас,
када је угушени устанак пошверено
убојној сили, настаје за нас дужност
да све и сва употребимо вако ће се
позорница кривих делата што више
ограничити и да у политичном и
војничком одношењу пшјекнемо сваки
повод којим би се разбојниште при-
мичало близу границама нашијех су-
сједна.

ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ВЈЕСНИК О ДОГАВАЊИМА У ХЕРЦЕГОВИНИ И КРИВОШИЈАМА.

Руски „Правителствени Вјесник“ до-
шло је под рубриком „општи преглед“ о-
вај чланак:

Изјаве које је гроф Калички учинио
пред делегацијом утврђују нас у надању
да се мир Јевропе неће пореметити. Гроф
Калички изјавио је дужа времена у Петро-
граду као аустријски заступник и с тога
он мора добро познавати право расположе-
ње Русије. Судећи по његовом ријече-
њу аустријска влада још није прекорачи-
ла оне границе које су јој постављене
берлинским уговором. Аустрија се труди,
да у областима трајни административни
ред успостави, на ако своју убојну снагу
тамо умножава, то чини само ради тога,
да би успоставила мир у земљи. Аустрија
држи дакле, да није урадила ништа што
би могло изазвати на какву спољашњу
критику. Аустријска влада одаје пу-
ну правду и свајма осталим великим
силма и одбаја од себе сваку помисао на
ма каква не правична која не би сто-
јала у складности с одређенима берлин-
ским конгресом. Не ма колико да су умири-
тељне изјаве аустријског министра ино-
страних дјела, ипак постоје неки моменти
који брну напалу. Ти моменти стоје у
непосредној вези са положајем у Црној
Гори. У својој бесједи изјавио је гроф
Калички прве одношаје између те кне-
жевине и Аустрије. (Ту „Правителствени
Вјесник“ наводи познату бесједу Каличкије-
ву, а за тимјем оваке наставља.):

Разумије се да не може бити сумње у
искрену жељу Кнеза Николе, да се свако
неспоразумијевање с Аустријом избјегне;
но то није баш ни тако лако, јер се ту
има посла с једним брским народом кога
је тешко убједити о томе како је нужно
да се пазе на међународне обавезе и да се
држи строгог неутралитета. Ти помоћи та-
ко су страним народима, да је одмах те-
ку Црногорци узети их у главу, и то у
толико више, што тај народ стоје у пот-
пуној противности према одређеним на-
родима који у Херцеговини своју брзину
пази. На зрак Кнеза Николи мора се прила-
дити да је од своје стране беспријекорно
поступао.

Већ на измаку минуле године он је
предузео све мере предосторожности, та-
ко да, кад је у савезу са њим неких у-
гледних личности у Требињу општа узбу-
ђеност настала, на Црну Гору није се ни-
да ни најмање доводио у питање. На при-
родно је било, да су се Црногорци дра-
матично изјавили према браћи својој. Сва му-
лика чезла из његових округа побјеже у гору,
по већином су били слабо наоружани, те
надаху да ће им Црногорци долати ору-
жје. Положај Црне Горе био је у почетку
устанак врло тежак. Док је влада црно-
горска обраћала пажњу своју на покрет у
Земљу и у сусједним окрузима, бугар-
о је у околини Галич други покрет. Мно-
ге муслиманске фамилије напустиле су граници
црногорске можда за пријем. Погранична
стража, шледејући већ од прије изјавио
сапошљивости Каличкије, није смијела овијема
дозволити пријем, док се најприје не у-
спута на Петине. На учињено питање сти-
гла је и Петина изјава, да се бјежњаци
ма сајетује да се поврате у своју по-
стојбину. Док се тако преговарало са ста-

новцима гатачкијема, дошло се показало
на другој једној пограничној стражи ко-
да бјежњаци од својих 30 људи који су
избјегли из Мостара, међу овијема много
муслиманских људи, на и самих трговаца. И
овијема саопштили се одмах, да је влада
забрањила пријезд преко границе. При
оном том, овијема гласило је за руком да
крадом приједу границу иукежу се у Ник-
шићу, где су одмах разоружани били.

Границе црногорске дакле су поз-
натно опколене од гомиле марцајех ста-
новника, који „сраже пријеките у Црној
Гори. Овој пријети опасност да је по-
пала бјежњаци, које ће она једва моћи
хранити. При том сумњичи се кнежеви-
на неиставно, као да она покрет на по-
таје распуштаје и устројава а то се све
чини о рачуном, не би ли се Црна Го-
ра додела у положај да мора напуштати
дојављиву узлогу наситног посматрача.
Бо се год мало ближе упозна са ситу-
ацијом, примјетиће лако, да у покрету Му-
слимани живо учествују. Ова стоје упра-
во на челу покрета, не вјешто се прикри-
вају, да би што више хришћана уапхули у
устанак. У сваком случају стоји наван сум-
ње, да управљачи устанка, била она где
му драго, за тимјем иду да Кнеза уапху
у борбу и да положај његов учине што не-
споснијим, јер онда не би имао другога
изласка, него или да прекине пријатељско
одношаје к Аустрији или да убије своју
популарност код свога народа.

Изјесна лица јавно су ту мисао из-
разила. Већ је пукао глас, да воји устан-
ка имају саобраћај с турскијема властима,
при чем се Дервизијани првенствено у-
лога приписује. Говори се, шта више, и о
турскијема насланицима, који народ у Хер-
цеговини побуђују тајетјући му да се
саилом одрекне закону о војничкој служби.
Од тих гласова многи су, ипак, претје-
рали, па они изјављују јасно о њиховој уз-
буђености. У народу пак развило се убје-
ђење, да је експлоативна сила међу Ру-
сије, Црне Горе и Турске и да ће устанак,
благодарити том савазу, имати добар
исход. Ма колико да је неоснован овај
глас, ипак се има сматрати као да су на
његова коријена пошљиви и сви други, као:
да је Кнез Никола имао тајни састанак и
договор са Дервизијаном, и друге такве
непознатоности.

У истину, Кнез Никола не може дру-
го што жељети, него да се земља његова
мирно развија и да се уклати с пута сва-
ком неспоразумију. Даје се претпоставити
да ће њему то и поћи за руком, јер, суде-
ћи по изјави графа Каличкије, Аустрија
има намеру да поступи према њему врло
облазливо (индугентно). Аустријска влада
зна врло добро, да Кнез нема на распо-
ложењу толика средстава, да би могао гра-
ницу Црне Горе са својим заштитити. Ау-
стрија да ће ни тражити од Кнеза што
овај не може учинити. При том је и за Ау-
стрију прорачунање, кад има мирнога и
пријатељског расположења сусједа, него да
себи натовари за бокове једнога прегалач-
ког непријатеља. У осталом, добра су јем-
ства у околици у опште познатом дошћу
аустријског министра иностраних дјела
и у опробојној мудрости Кнеза Николе.

Русија већ је више пута имала при-
лику, да своју тврду намеру изјави: да
хоће строго да испуњава своје обавезе а
да не тиче у туђе интересе. У интересу

својих великих сила, па и у интересу
својих словенских кнежевина лежи, да
подрже пријатељске одношаје у Јевропи
и да стоје добри за мир. А средство је
томе: строго испуњавање оних обавеза
које је свака сила на себе примала.

АДРЕСА

коју је маџица скупштине народне у
Србији предложила, гласи овако:

„Ваше Височанство! Оштитељени
Господару!

Са оном истом осједеном оданости,
са којом је влада Народног Представништва
предузетало свога владара, предузетало
и ми данас Тебе Господару, дајући Ти и
овом приликом дозвља, да ћеш нас владу
наша чарсте и неколебљиве на пољу на-
родне чести и народног бољства.

Господару! Карактерна је црта срп-
ског народа: да је увјек полагао велику
важност на одржање и његовање при-
јатељских односа са свима државама; али
је тако исто владу убјеђен био, да се ти
пријатељски односи могу трајно учврстати
само на основи потпуног равноправности
и узајамног поштовања права свакога на-
рода на слободно саопштање развоја.

Но у колико се радујемо што се ра-
ди на утврђењу добрих односа Србије са
страним државама, у толико бисмо још
више жељели видјети да се што боље и
пажљивије могу и учвршћују тјешњи одно-
шаји са народима, на које нас већ давно
упућују и са којима нас везују истовјетна
судба и истовјетни интереси.

Народ српски увјек је дубоко ције-
нио симпатије страних владара, и нама је
мило што је Ваше Височанство изјавио срда-
чан пријам на дворовима Њихових Величан-
става, цара рускога и цара немачкога; а
особито бисмо жељели видјети да се ста-
ре симпатије руског народа и његовог
цара српима Србије утврде и ојачају, како
би српски народ поударио и својом ин-
телигентном будућношћу.

Радујемо се и томе што је Ваше Ви-
сочанство имало прилику да се поново у-
вјери о пријатељским расположењима Ње-
говог Царско-Крољевског Величанства ца-
ра Аустро-Угарског према Србији. И на-
ша би радост још већа била, да је влада
Вашег Височанства могла усјети да се
благодетне пошљедице тога узвишеног при-
јатељства осјете у народу српском.

Уређење трговинских односа са стра-
ним државама у опште ми сматрамо као
врло важно и корисно; и у толико бисмо
се више радовали, кад бисмо видјели до-
бро уређење трговинских односа са сусјед-
ном државом — Бугарском — Бугарском
што би јако утицало на развој наше
народне производње.

Нужну измјену и допуну трговинског
уговора са великобританском пријатељском
државом испитивамо оном озбиљношћу, ко-
ју сама природа тога предмета изискује,
и мило ће нам бити ако корисне стране
тога уговора ијесу етапијене тим из-
јесима и доцнијим трговинским уговорима.

Уговор о пловидби, закључен од Ау-
стро-Угарске и Србије, разматраћемо са-
страни и озбиљно, и усвојивамо га ако бу-
ду у њему достојно и праведно заступле-
ни интереси српског народа, и ако се он
не крса са још не ријешеним питањем о

слободној пловидби на доњем Дунаву.
Народна скупштина не одриче у оп-
ште потребу и важност дипломатског за-
ступништва на страни; али према нашим
посебним околностима, према садашњим
нашим заступништвом позивали, а на-
рочито с погледом на тешко финансијско
стање у коме се наша земља налази. —
Народно Представништво мисли да је пре-
че и издешковитије подмирити прво нуж-
ноће, него похитати за попуњавањем
нових дипломатских мјеста.

Господару! Признајемо да су поли-
тичке слободе, добивене на пошљедној
скупштинијој сесии, покренуле на боље
наш унутрашњи политички развој; но
тешко нам пада што морамо отвореном
искреношћу признати, да су многи у истој
сесии донесени, економски и финансијски
закони веома тегобни по одржање наше е-
кономске независности и по даљи развој
наш развој. Нашега народнога гласништва.
Уговор о грађењу жељезнице при изврше-
њу своје показује је много непотпуности,
и многе забјеле, исказане на прошлогодн-
јој скупштини, почеле су се обистинява-
ти. А и прошлогодњи финансијски за-
кони о високим изворима исподели су на о-
снови, која је противна духу и особинама
нашега народа, и показали су се при сво-
јој примјени веома тешким, и створили
су у земљи толику забуну, да се влада
Вашег Височанства латила и размишља, да
њима пренајачава постојеће законе, што
је произвело још већу забуну и неспораз-
ум у народу. Све је ово јасан доказ да
су неговани закони примљени без довољ-
не обазривости. С тога ће Народно Пред-
ставништво готовишћу прихвати и па-
жљиво разматрати сваки законски приједлог,
коме је циљ да се ти закони у основи
измјене, те да се помене несправности
уклоне.

Што се тиче преобраћаја унутрашње
земаљске управе, Народно је представни-
штво потпуно убјеђено о великој важ-
ности и заманају тога питања и баш за то
је мишљено, да се томе преобратију не
може корисно и с доволном опремом при-
ступити, док се претходно не изврши о-
нај велики основни преобраћај самога те-
мела наше државне организације, док се
не приступи промјени самога устава, коју
тако жељемо ишчекује цео народ. И тек
само тако радећи могли би се извршити
оне почасне реформе — органски извести
и учврстити — и тек само тако радећи
могли би се оне довести у складност са
главним основним земаљским законом,
уставом, законом, у коме би се огледао
дух цијелога народа, и тек само тако ра-
дећи оправдали бисмо повјерене и на-
де и Вашег Височанства и нашега на-
рода.

Но при свем том Народно ће Пред-
ставништво још и сада с готовишћу пре-
дусрети сваки приједлог, којим би се по-
стижало штедња у државним издацима,
простије уредила државна управа, а међу
тим што досљедније проведо начело на-
родне самоуправе кроз све гране унутраш-
њег државног живота.

Развијању саобраћајних средстава и
унапређењу народне наставе поклоњивамо
нашу озбиљну пажњу, и уложивамо вели-
ки труд да се преобратије у духу данаш-
њег вијека. А одбрану земаљску ми-

Листак „Гласа Црногорца“.

Цјесник.

Тордо брџка, дико која
Жива крв једна боја,
Кад ће кудити чикас света,
Да се опет Србин скети? —
Да потече потомак први,
Да се душман саоми, смрви? —
О! страшно ме срце вуче
И убојна жеља поен,
Да алазис, да укочим
Бе се сјече, ће се каси! —
Та има ли сретнијег
Часнијег, славијег
Него бора, који напе,
Који умре, кој' издасе
На бојашту уред сјече
Ради жеље, ради жеље? —
Ради своје куће спаса,
Ради чести, ради гласа?!

Борди.

Хај пјеснице хваласавче! —
Пунан муња и громсав,
Бе се боји јек не чује
Од пушка и топова: —
Ти то пјешам и пјерујеш
Твојој пјесми да је тако;
Не да сада мачи напуну
Бе не би ти би бичо лако, —
Звечали би гласи брџка,
Сила би се крвн изио:
Падала би момак зорна,
А ту тебе не би бихи!
Ти би тада пуз узита
Најраје се већу зис
И ће драго у закону
Само пјесме изводио!

Цјесник.

Не бих, бордо, тако манит
Оштрицу ти не пезава! —
Лал' најајни свога рода
У пегову крв зашпила! —
Та кад једном крвјет' треба, —
Умиримо барем слави!
Часнија је смрт поштепа,
Него живот ропски, срамни.

Борди.

Добро пјешче! — биће крв;
Бојно Српство и још страда.
Разасету тамо амо
Пуно мука, пуно јада.
Очајнички сто пут махом
Снажало је храбро, чило,
Да са себе јарам скине,
Али то је жидио било.
Примао је сваки нешто
И подири' крила своја;
Оно изада остајало
Горе него — прије боја.
Па то не ем'је тако бити!
Србу треба српско јати!
Ил' дружије али није
Види да се крвају пати! —
Биће крв! — крвјет' треба,
Да е' нас нове лаге епере:
Кад се јаво крвјет' не да
То на мијех не се дере! —
Нек мач гузи што је чије! —
Србин мора побједити:
Мора једном ланце снажи
И мачет се сјединити!
Па кад зато покин стоне,
А душманска свочи хорда,
Вићемома не ће латат:
Или цјесник, или борда.
У Бечу, 24. Јануара 1882.

Ф. Ј. Ковачевић.

НЕШТО ИЗ ДОМАЋЕ ХИГИЈЕНЕ

ОД
Дра. Павла Мантегаца.

(С тајланског.)

ГЛАВА ПРВА.

Врло је чудновато и смјешно, како
људи у опште обожавају велике ствари, или
право да кажемо не велике, по гламуре
ствари. Разумије се добро; јав се сам нај-
већма дивим великим стварима, кад њихо-
ва величина долази од неосјетности, висо-
ке цијељи, којој смијерају, или од величи-
не карактера, којом су извршени; да, и да
се млавама идеална ума и морала. Али
људи сматрају често, да је велико оно што
је замашно и гламуре, пагледа, да више
обожавају карикатуре, него ли оригинале.

Мали задатци, свакодневна ситна фа-
миларна питања, разни обичаји домаће
формалности, чистота тијела, све су то ци-
лине да тог господара свијета, за творца
губица, који се зове човјек. Шта би се
он бавио данима и сатовима, кад се може
разметати вјековима, ерама и епохама; шта
су то минути за онога, који је измислио
ријеч вјечност? Ко би још помишљао на
паре и динаре, кад се може рачунати на
милеоне и милијарде? Ко би се још овер-
тао из милиона свог дјетинства, кад му је
пучи сјајна друштвених питања? Је ли вр-
ло обична да се на домаћу хигијену, кад
имам јавну хигијену, која се брине о на-
вацијама варијација, о равнотежи између по-
рођаја и смрти у народу и т. д.?

Јавно је, црну створења потребна су
све врсте питања, огромни задатци, огром-
не ризике! С то огромношћу, карактера он-
га, што је јавно, задовољава нашу сујету,
гордост, надуваност.

Обожавање света онога што је огром-
но, то је један од најстаријих грехова оне

животиње која се зове: Homo sapiens.
Сви су вјекови обожавали дивове, сви су
сматрали увјек слона за много јачег од
микроскопских бактерија, које пошдирући у
крв могу за неколико сати поубијати хиља-
ду слона и сто хиљада људи. Страшан
гнем узрујаога океана увјек је људима
више импонирао, него ли неосјетно издига-
ње земље, која море пресушује, него ли ми-
кроскопски зоофит, који у тишини зида нове
континенте, на којима ће живјети далски
потомци наших потомака.

Сви виде оно што је огромно, сви му
се диве, то је идеал свима људским паж-
њом. Живјела огромност, киклопско божан-
ство дивљаства човјечанства! Кип и пира-
мида то су симболи те елијене религије.

На прегли права величина великога
састоји се у најјентнијим маликостима ма-
лога, и ми не можемо на разумијети свешто
је велико, ако најприје не схватимо њего-
ве атоме и не откријемо величанствене за-
коне, који њиме управљају. Баш с тога ми
смо у потпуном незнању многих великих
тајана у природи, што нам још није испла-
но за руком да сазнамо шта је атом. Те-
лескоп и микроскоп, спектроскоп и терази-
је открили су нам много тајне материје и
природе; али смо још бар милион киломе-
тара далеко од разумијевања бесконачности
у маломе.

Па добре, ми смо мале честице мате-
рије и киламо се непрестано око неког ан-
дичног срединца. Али ја радије науча-
вам здравље народа у кућни раденија, у со-
ба великана, у благу улица, у жалосним
салама болница.

Анализа молекуларних кретања дове-
ла нас је до телеграфа, пароброда, спек-
троскопа и телефона; исто тако студија
анализа појединачних ентитета у великим друш-
твеним питањима треба да нас доведе до
неке правдоности на свијету у подела ала

како да треба тако уредити, како ће према приликама и стању нашег народа моћи одговорити своје високим позиву.

Исто тако и једнолико доводи напуну у питању односа између државних и црквених власти, и трудимо се да се ови односи без поворе наше православног цркве тако уреде, како ће се спава од ових уставних власти у својој природној граници и тиме на свагда изјавити сукоб између државних и црквених власти.

Као год што радо прихватимо све приједлоге који служе општем бољатку наших држављана, с таквом истом готовишћу прихватимо и приједлог владних аграрних односа у новоослобођеним крајевима, у којима се неће буду клинчили бољатку како општедржавном тако и бољатку грађана у новоослобођеним предјелима. А радвали би смо се кад би сетака нека пажња покренула погорелци и пострадали крајевима нашим за вријеме рата.

Народно Представништво није је пута подизало свој глас против данашње неправилне основе пореске системе, и ово ће и овом приликом прихватити исти приједлог и трудимо се да неправилност данашње пореске системе уклонимо, не губећи из вида онако благостање народа, које никако не дозвољава повећавање данка.

Да би се то онако благостање народа нашега поправало, Народна Скупштина прихватиће радо све ове уставне, које унапређују земљорадњу, сточарство, занате, индустрију и трговину, а нарочито ће са особитом пажњом прочитати питање о организацији народне банке, која по нашем дубоком уверењу треба да буде народна установа, потпуно заштићена од штетног страног утицаја.

Господару! Народ српски па и Петово Представништво доказали су свакome да је он ваљда одан пријетелу дома Обреновића и поуздаи чувар реда и законитости земалске и у најтежим приликама, и тврдог смо убођења да ће и даље остати непоколебљив на томе путу.

И с тим уверењем кличемо:
Да живи Милан М. Обреновић IV. а његов дом! Да живи народ српски!

Политички преглед.

Највишу пажњу цијелог политичког свијета привлаче данас да се крива догађаја у Кривошијама и Херцеговини. Аустројска влада, како смо већ у прошлом броју овога листа јавили, отпочела је најоштрију војничку акцију против усташа, коју је са свијема средствима своје убојне снаге и вјештине повела с морске стране, потпомогнута при том својим ратним бродовима, које је смјестила у београдски залив, те одатле узима под заштити напредовање своје војске. Прикучењем постигла је та војска заузимање Леденице. Догађај тај очигледно се у „Нар. Листу“ овако:

Два сата послје по поћи дана 9. текућега започео на све стране кретање војске. Методично одуповаше два батаљона пуковније Хесен из Котора цијенио пут Буте, и батаљон Алеман из Причака паробродом „Турп-Тасени“ пут Пераста, а на вечер прије крену два батаљона Алеман из

Ерцеговог пут Каменица и Купи. Ови су имали задатак само да сврате усташе кривошијанске на ову страну, што им отиде и за руком, а око повођи опет бијашу на повратку у Нови. Батаљони пуковније Хесен имали су задатак с Буте нападати најпрви на усташе који су се били сакрили дан прије изнад доњег Ораховца, а затим заузимање горњег Ораховца; доким батаљон донаца из Риска и батаљон Алеман из Пераста, имали су заузећи Леденице. Ова је операција у вратко доба новега сретно испала, акином помоћу ратне морисарице, од које су се четири брода овом пригодом налазила у заливу између Дражине арте и Буте, и у заливу расиском. Напад на усташе у Ораховцу савјешно је на савјешно вичи. Најпрви крене сатнија војника да развије сје су и козико има усташа сакривених. Пошто ова сатнија напје одма на одпор, да се лакше свлада, стана најпрви „Сането“ елати против чопору сакривених око крије светог Борја убојите лумбарде, које су тако савно дјеловале да се је већина усташа разитркала, затим оба батаљона охрабрена прије вратком али вријемим гором свога вође мајора Елере-а, браим кораком прености Буту и стана узлазити преко доњег Ораховца. Пуцњави пушка тада настане са свијех страна: све задигоше, али наши ипак непрестано напријед. На далека гледајући их како узлазе, био би рекао, да су србе а не људи; тако су се вјешто и окретно пењали уз литице и горске хридине. У 6 сати и ви, већ су наши били завоједну доњег Ораховца и прекорачили цркви светог Борја. У доњем Ораховцу неке кућавице пуцаше та прелазна на војнике, но за мало, јер неке саставице са црном земљом, а неке повесале и одаслоше у Котор у тамицу. На највећи одпор напје војска, приближавајући се горњем Ораховцу. Но и овај би у вратко савлада, те око 9 ура наша војска завоједно и горњег Ораховца. Ондје се мало заустави, а затим опет напријед све до Вељесла, где се утабори, оставивши око 50 војника у горњем а 40 у доњем Ораховцу, пошто становници доњег и горњег Ораховца или потпуно или у горе појеготше. У цијелој овој операцији пуковнија Хесен имала је три мртва, једног напата на тешко рањена, једног надпоручика захко, и 8 војника такођер захко рањених. Ораховчан војинство је преко 100. — Батаљон Алеман, који крене из Пераста око 6 сати у јутро преко Гатовца пут Леденица, на својем путу не сусрете непријатеља, те није имао ни мртвих ни рањених, а прикучење око 9 сати на Убалац и ту се усевроти. — Дошљаци који пак, над завоједношћом свога мајора Калишова кренуше из Риска пут Леденица, све како им прође. Од 20 дана непрестано вјежбала би се сатнија донаца из Риска под управом свога сатника овог Смоковца, који се налазила над Рисном. Ово вјежбање из почетка ударило у очи Кривошијаном, те стали вичати: немој Швабо, напријед, ако ти је драга гланија или: натраг, Швабо, јер ти се црна нише! Ну видећи Кривошија да ова свака дан долазе, а напријед не иду, прикидали се, те их пустија на миру да се вјежбају. Две 9. текућега, кад су дошли из Риска у већем броју отпутовали да заузму Леденице, мислили Кривошија из почетка да иду такођер вјежбати се, на их пу-

и добра, рада и богатства. Тако исто и хигијена мора се бити најважнијим питањима и потребама, ако хоће да достигне свој велики задатак, а то је здравље појединаца, здравље народа.

Нашта неје изнатио у хигијени, јер прачо здравље није ништа друго, до хармоничан абир од стотина хиљада микроскопских кретања, која треба да се изврше правилно, уијерено и на вријеме.

ГЛАВА ДРУГА

Жаловије је скрозни билијада, која под неугледном спољашношћу крије многе врлине. На лист ни цвјет ова билке не одлажују се ни лепотом облика ни шаренилом боја; ње је изглед са сиви обичан, прест и скроман. У илани баштама жаловија је само као тридесет год, а нема права слободна грађанина. На пак та скротна билијада има врло стару и славну историју. О њој вели стара лекарска школа у Салерну: *San moriatur homo, cui salvia cre-scit in borto* ? (Како да умре човек, ком жаловија расте у врту?) Латина су је авали *herba sacra*. Неки су писци приписивали жаловију чак и ту моћ, да да плодност нероткињама. Као аичи јави се у употребу у свим јужним крајевима Јевропе. Теј од жаловије пих дјетета антиспазмодична, антиневрозна, антистерилна и дијететичка; тогдо га препоручујемо свима који пате од конвулзија.

Мислимо да ћете услијед овогшта сам нам казати од ода са мало више поштовања гледати на ту скромну билију.

Свако јутра чим устанете, прометајте се мало по врту, ако га имате, на кад пређете поред жаловије, очувајте два три листића и добро протрљајте њима зубе и десни. Лист жаловије врло лијепо измисти у бе, а ње ароматички сок пренесе свој

Али у врту има још хигијенских тајана, које бих хтио да откријем читкоцима.

Лист је од лозе врло добро средство за... како да кажем? — Rabelais је по светно читају једну главу свог неумрлог дјела, говорећи о начину за... Али ја најесам Rabelais, а нећ сам до сад много пријекора претрпјело сам неколико пута прекорачио правила јавног лицемјерства, која врло често приједо на овом нашем наваједно моралном стјетју.

Рекох вам дакле, да је много боље у потребици, кад год се може, лист од лозе мјесто хартије или ма какве крпе, а нарочито је то корисно за оне, који пате од шуљева.

Ваш се код шуљева најчешће показује моћ малих сретава, да би се постигло велико пошљедице. Ова чудотворна својства бомбасто препоручених лијекова не могу тако лако нахулити овом нашем познатим непријатељу, колико нека мала, скромна, свестна. На сав, којима та болест горча живот, знате врло добро, да сваког дана, пошто даје земљи оне што је земљино, почињу да вие болони и муке, морате или раскречених ногу, не можете ни стајати ни сједети. Ево да вам кажем шта треба да радите. Треба да свршите своју потребу само неколико минута прије но што легнете. Хоризонтални положај разведе крв својим средштима, ослободи вас свијех мука и болова, тако да можете мирно заспати.

Ваћето ми рећи: ваш савјет личи много на онај, да треба гаћи метути зрно соли на реу, па да се узхвати. — На пошто,

стила да прогнур и преко Смоковца без удара. Ну кад су се ставили и осјеједити својим очима да у асем броју долазе, своме све етапе и батале куда су по-рали доњи прола, те стану давати камење и пушати. Кад на једном дучици сјеједост с оклопаче „Албрехт“ расцрчаша бријегове над Рисном, а намах за тим почне бацати стражоните митрализе које у-прав распрену се нећу усташам, што из са свим минебули и онесјесте, а многе са. првом земљом састави. Ово је тако силно на усташе дјеловало, да се многи нама развију и оставе шесршате. У толико доњи окрену на десну преко литица и хридина, те након мало времена ударише на преостале усташе са лева. Ови ви-дјевши своју очиту погубељ узмачише, оставивши за собом лијени број ердука, и чибук, и један морнареки дурбин у тврђавици. Тако нашим дошљаци отиде за руком завоједну Леденице. Да напад дође Кривошијаном изнебушнице и да из не наје приприх, најбоље долаз икамо још и у савједош. Близу Цркице св. Ниваде на Леденици, налази се једна црква. У овој цркви војници најбоље справу јаву и много сходне хране да се окријене, што частини са својим мајором и учинише, немој се су ујерили да је погубељ од стране усташа одстранена. У овом завоједну изгубише наши једног донаца и 8 рањених које доведоше већ у Котор. У све дакле до сада наша војска имала је четири мртва и 18 рањених. — У петак у јутро прикуче неки барзи Јовановић на Леденицу, претрпа војску и у пратком говору позвали и охрабри вољале и аеустралне долазе. Истога дана по обједу барзи Јовановић дође у Котор. На вече свирали је војничка гласба у његову част, а сјутра у суботу око 9 ура крене опет из Котора. За сада рек би да наша војска не мисли даље. Хоће најпрви учврстити завоједну дошљаци и осигурати заплете. У толико усташа Кривошија-ски мисли се из Вељарх с којег виде Леденице, Убалац, Стенис и Вељесла, где се налази наша војска. Задатак наше војске, немој се учврстити у савјешно положају и добије неће похоти, имао би бити заузеће тврђавице Драгал и тврђавице Цркице, које су биле у заливе дола од наших заплете, и завоједну Убалац. На десну савјешног положаја наше војске налази се тврђава Драгал, на коју води пут на-прављен поред брда Луногас год. 1869. а на лјевају Цркице на коју воде два пута, један из Риска а други из Леденица. Отиде ли ово лаској војсци овако сретко за руком као до сада, тада се може рећи да је одпор Кривошијанске савлада.

Скобелева бегеља држана у Петрограду, нека ласко мирна санка државна немачијем и мајорскијем те је претресују за све могуће начине и разо би хтели да је због тога Скобелев као у немачкој код црла, ма то никако не ид, јер не само да се потпуно оповргавају гласови које су ти листови кро савјет протурили као да је Скобелев добио од цара отпучу на несаједно вријеме, него ево отижу други противни а поуздани, по којима је цар кардио да се при крште-њу два нова ратна брода руска једном да де име „Скобелев“ а другоме „Горск-тено“.

ГЛАВА ТРЕЋА

Сад ћу вам у вратко казати непе опште хигијенске примједбе о храни.

У хладним предјелима а зима у нас треба са хранили месојном хранином, него да у топлим предјелима и лето. Али коме су особито прифатна мјасна јела, може без броте уијерено задовољавати свој укуе у свако доба године, јер је то знак особито потребе самога организма. Особито треба јако уважавати месо, које стари Грци ије-су имали част познавати, а које Римљани наипасу дравом чарваре, с тога, што су од Скита научили, како се гради. Али на-зате добро, да некуните месо које је крш-тачки грађено, јер је то грађење месо у оно пошљедице доба достигло огроман раз-мјер. Није ни мало шкодавно, ако је месо само бојадисано швафраном или сличним не-вољним срствинама; али је врло шкодавно, ако меду има штирка од кромчира, ало-не, гајде или чак сузавата од бурета или перуна. Такође треба знати, да ли у меду има леја, гушчије или савијене мисти. Чим пошљедице однесите одмах месо хемичару, те откријте прераву, која је управљена и против свег здравља и против наше кесе.

ГЛАВА ЧЕТВРТА

Немање већине о свему овом, што се здравље личе заиста је невероватно, а у

То се никако не може тумачити као немилост, а због тога су у Бечу, Берлину и Пешти јако дугити.

Међу тиме читамо да је Скобелев у Нарву примио једну депутацију тамошње колоније српске, која је дошла да га поздраве и да му благодарна на његовој бес-седа цитроградској. Скобелев је одговорио на поздрав ове депутације, и ако је овако одговорио како налазимо у актовима страшијем, онда је Скобелев у јасно-сти и отворености далеко превалисио и егм свој говор у Петрограду. Тако се ту изводи, да је Скобелев, међу осталијем, и ово рекао: „Е лијено, како се зове тај странак, тај дошљак, тај савјешан, тај оп-ласки непријатељ за Руску и Словенс? Ја ћу вам га именовати. То је преставник „Лавале на исток“, ви га познајете, то је Нијемца. Ја вам интотракам и мојим вие да знамтате: Нијемац је наш непријатељ. Борба неизбојска између Нијемца и Словена предстоји; она је већ на прагу; а то ће бити борба дугачка, крвава, ужасна; ма ја сам убојећен, да ће се она завршити побједом Словена. Ви ме питате: шта да се ради, почем већ тече крв славенска? Ја вам само то кажем: ако се нападне ма која од овијех држава те су заштићене уговорима јевропских, онда знајте да не ћете остати сами у борби. Јако један пут благодарим вам и до виђења на бој-номе пољу противу нашега општег непри-јатеља“.

Ми само с највишом резервом изво-димо овај дво говора Скобелева.

У странијем листовима читам, да је Кирил Милан узео оставку ратнога ми-нистра српског Лешјалина. Као кандидати за то министарство изведе се по пошља-ма: генерал Николић и пуковник Хорпа-товкић.

Исто тако подиже је оставку и мин-истар грађевине Гудовић. На његово мјесто кажу да ће доћи надзорник железница Петровић.

Листови од опозиције у Србији јав-љају како се аустро-угарска војска по-мислила и усредсређује у Србију и Бана-ту, а то веде рад тога да би та војска то-бох појела Србију.

Природно је, да је у Србији велика уабуђеност због наја „Генералне Уије“ с којом су толико интереси Србије скомичани. Још се већма расирује уабуђеност ова партијскијем естрама а очигледнијем на-стојавањем опозиције да ову прилику на то употреби да савијну аладу обори. На сво-ки начин оправдава је савошита брига, која је зарила овога догађаја обузела све дуго-не у Србији. Разумије се, да је ваљда немо у највећој брли, јер су писи неврлине највише, не само због могућег пада која би се дасе прежалило, него због велике од-говорности које су у несрећном случају вла-да оа не би могла отрести на последице па-да свога. Министар финансије Милановић телеграфисао је из Париза, да Србија не ће имати никакве штете, и да би била срећа асика. У новинама читам, да су се већ ја-вала друга нека друштва која би Београ-во обале па и саму могућу штету Срби-је на себе прикида.

Разумије се, да су скупштински кру-

неким случајевима надмашује најчешће у-ображење.

Говорећи о морским купатилима са мноштва који су их употребљавали, врло много пута, морао сам слушати ове ријечи: Докторе, ја се купам у мору само због чи-стоте и ништа више.

Та лијене ми чаетите! Купати се због чистоте у води, која због соли не пере ти-јело од мачне кожне приљаштине и која још по многим обалама природној нечисто-ти тијела долазе земље и шпјеска, што пла-ва по мору. Ваљда је много паметије би-ло усти савуна и воде? Нека опет кажу: купам се у мору само ради забаве, да се мало расхладим... али ми је чудновато, да из воде изиђем утрирани по што сам био прије купања. Чак и неки лекари ре-ћи ће по некад: Покушајте морска купати-ла, можда ће вам помоћи.

Не, драги читаоци, не треба да се у мору купате ни ради чистоте, ни ради за-баве, ни ради покушја. Морска су купати-ла једно од најмоћнијих срствач за чува-ње и поправљање здравља, а тако исто мо-гу јако нахулити и здравим и болесним, кад се употребљују негасудно а без лекар-ских савјета.

У опште људи не појекс ополско, колико заслужују ни обичну, ни морску во-ду, сматрају их као нешто са свим ин-диферентно. Зар вода индиферентна? Вода, која ствара и руши континенте, без које би оградски живот био на свјетлу немогу-ћан, која раствара најстрашније отрове и надградојеније сокосе живота.

Кад морска вода дође у додир са не-привичном нашем тијелом, оно организм о-сјети разне пошљедице, које се у главно-ме могу свести на ове.

(Наставиће се).

Уредник и издавачац Божо Цвѣкович.